

Foaia Diecezană

Organul oficial al eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

Prețul abonamentului:

Parohiile cl. I. pe un an . . . 500 Lei
Parohiile cl. II. și particulari . . . 400 Lei
Parohiile cl. III. și subclasă . . . 300 Lei

APARE DUMINECA

MANUSCRISELE SE VOR TRIMITE PE ADRESA CONSILIULUI.
EPARHIAL, SECȚIA CULTURALĂ.

Prețul inserțiilor

Concurs de prot. 100 Lei. Parohii de
cl. I 500, de cl. II 400, de cl. III 300 Lei.
Celelalte publicații 400 Lei.

CAMARAZI EROI.

Rar ajung pe aceste meleaguri îndepărtate de scumpa noastră Țară ziare românești. Atunci când acestea au străbătut mii de km. până la noi, ele sunt cetite din doască în doască de fericitul primitor și după aceea trecute din mână în mână, până când tot cetindu-le nu mai rămâne nimic din ele. Străbătând distanțe așa de mari — aduse fiind până aici când cu trenul, când cu mașinile și când cu trăsura — e natural ca acestea să ajungă la noi după 3 săptămâni.

Se va mira fiecare din fericii muritori cari vor ceti aceste șire în camera lor curată și după soba caldă, că mai cetim astfel de ziare „învechite"! Noi le cetim pentru că tot ce aflăm întrânsele, pentru noi sunt cele mai senzaționale și ultime știri. Dar le mai cetim și din alte cauze binecuvântate.

Suntem plecați din Țara noastră dorită de șasă luni. În cale n'am găsit decât cărți scrise cu: az-buchi-vede, și chiar și cei ce am mai prins din tainele limbei rusești, nu cetim astfel de cărți, pentru că după cum ne spunea un intelectual rus, toată literatura rusă actuală nu-i formată decât din discursurile tătucului Stalin, din operele lui Karl Marx și din comentariile ale scrierilor acestor doi. Deci ce hrană sufletească puteau să soarbă scumpulii noștri ostași din aceste fiole de otravă.

Ostașului, precum îi este dor de casă și de pământul său, așa îi este dor și după slovă românească! De aceea el citește cu drag tot ceea ce îi scris în limba lui dulce, dacă găsește ceva ce-i satisface mintea și sufletul său.

Deși vechi, ziarele ce ne sosesc aici, ele sunt cetite pentru că ostașii văd că faptele lor de arme sunt vestite zi de zi de aceste ziare.

În special faptele vitejești ale vânătorilor de munte — ori unde s'ar găsi ei — sunt amintite și descrise totdeauna în amănunțime și însoțite de cele mai neprecupețite laude.

Ce satisfacție pentru toți ostașii când adunați pe grupe, așezați în gropile lor umede din cauza ploilor de toamnă, ascultă numai cu creierul la cel mai cu carte din grupă care le citește din ziar, căci ochiul atent privește înainte la dușman. Să-i vezi pe toți cum surâd gândindu-se, că poate preotul lor din sat le va fi spus și celor dragi ai lor, ce fapte de vitejie au făcut acei vânători de munte, din care fac și ei parte activă.

Cât de mult îi înalță sufletește pe acești bravi ostași vrednicele aprecieri ale celor din Țară. Îi vezi deodată scuturați de nevoi și griji, mai hotărâți ca să-și facă datoria, pentru ca Țara să continue a-i lauda după merit.

Războiul fără pierderi nu există. Dacă cineva din aceia cari n'au mai fost în război ar fi adus aici dintrodă și direct în prima linie, după o luptă, și ar vedea pierderile dușmanilor noștri, cari dela început au rămas în defensivă, s'ar îngrozi și totodată s'ar mira cum de mai rezistă acest popor?!

Avem și noi pierderile noastre, înfinit mai reduse decât ale dușmanului, deși de regulă noi atacăm și ei se apără. Oricâtă iscusință depun camarazii noștri pentru a scoate pe lvan din bârlog — cazemate, gropi etc. — de multe ori nu pot reuși dacă nu-i atacă direct, ducându-se cu grenada și aruncând-o pe creiel în cazemată, sau până ce nu-i scoate cu baioneta din gropi.

Sunt riscuri foarte mari, dar pentru îndeplinirea misiunii sfinte ce o avem pe aceste meleaguri, tot ceea ce trebuie făcut pentru atingeria obiectivelor impuse este făcut din liberă voință de bravii noștri camarazi!

Să nu uităm apoi că dușmanul are încă armament bun și muniție suficientă. Ei când sunt atacați sau vreau să atace, caută să-și atingă scopul prin: trageri de artilerie, branduri, bombardări de aviație etc. E adevărat că în cele mai multe cazuri bat aiurea, dar sunt cazuri când — poate din greșeală — mai ating și ei din obiectivele noastre nu numai din prima linie ci chiar și pe la trenurile de luptă și regimentar — unde lucră mai intens aviația.

Dacă la toate acestea mai adăugăm infiltrațiile de grupe sau plutoane, minele și rar partizanii, cred că am arătat pe scurt cauzele ce provoacă pierderi în rândurile noastre. Deși aceste pierderi sunt mici comparativ cu ale „tăvarășilor“, totuși noi suntem triști când pierdem pe acești camarazi, de obicei cei mai buni.

Prin misiunea noastră duhovnicească, noi preoții luăm contact atât cu cei căzuți eroic cât și cu cei răniți eroic. Ne interesăm de modul cum a survenit nenorocirea, pe cei răniți îi încurajăm și-i ajutăm pentru a ajunge la ambulanțe sau spitale. Pe cei neîmpărtașiți îi îndemnăm ca să primească sfintele Taine.

Pentru cei căzuți luăm măsuri imediate pentru ca în cimitirul eroilor — stabilit de organele militare superioare — să li se facă groapă și după pravila noastră, facem serviciul religios stabilit.

Astfel stând lucrurile, noi preoții avem ocazia de a cunoaște mai bine — de multe ori — decât alții, toate împrejurările anterioare sfârșitului eroilor noștri, cât și locul de înmormântare, cimitirul etc.

Deși la unitatea mea sunt destul de puțini ostași din eparhia noastră — mai mulți din jud. Caraș — totuși am intențiunea să public, din când în când, scurte descrieri despre eroii din eparhia Caransebeșului, punând astfel la îndemâna colegilor mei, Prea Cucernici Părinți, date pe cari le vor putea folosi la predici, sau pentru a duce mângăere în casa celor ce și-au pierdut reazămul bătrânețelor sau speranța tinereții și scutul copilăriei. E un mijloc pastoral de mare importanță pentru a câștiga încrederea păstoriiților și a lega sufletește de preot pe cei în suferință.

Pentru a putea arăta cât mai multe exemple de eroism bănățean, voi căuta să cercetez toate unitățile surori — atunci când timpul îmi va permite — și să descriu tot ceea ce voi putea obține.

Consider că în acest fel fac nu numai un serviciu cucernicilor mei frați, dar îmi îndepli-

nesc și o datorie arătând contribuția de sânge dată de acel scump colț de Țară, pentru ca România să se întregească cât mai curând și pentruca iarăși să se înalțe strălucitoare Crucea Mântuitorului Hristos peste împărăția dela Răsărit.

Slavă eroilor ce și-au jertfit vieța pentru aceste idealuri!

Preot Cpt. rez. Dr. Tr. Coșeriu

Bucuria de carte.

Cartea bună este unul din cele mai nobile izvoare de bucurii. Poate de fapt o carte să creeze așa de multă bucurie? Mulți oameni trec pe lângă ea, fără să gândească sau să arunce o privire în ea. Și dacă totuși o fac, se îndepărtează plictisiți dela ea, zicând disprețuitor: „ce lucru prost...!“ Mi-e milă de orice om, care nu iubește cartea precum și de cel ce are bani destui de aruncat pentru jocuri și dansuri, pentru țigări și tutun, pentru vin și bere, pentru bomboane și ciocolată, pentru podoabe și plăceri și nici odată nu are un ban de dat pentru o carte bună.

Cu cartea este o chestiune foarte interesantă. În ea stau înșirate una lângă alta literele negre, mari și mici, ca o mulțime de servitori viteji. Nici nu s'ar crede, că din aceste lucruri neînsemnate ar putea izvorî și curge atâta viață. Pentru cel ce nu le bagă în seamă, nu înseamnă nimic; celor cu interes însă, le spun foarte mult. Sub ochii lor, semnele moarte devin vii; ele devin ca niște mici fântânițe, din cari izvoarește apă proaspătă pentru a adăpa pe cei setoși de știință. Căci ele nu sunt înșirate fără țintă și fără alegere, ci cu înțeleaptă chibzuire și după un plan ales. Nu este nici un semn în carte, care să nu fi fost bine chibzuit și căruia autorul să nu-i fi dat ceva viață din sufletul său.

Omul poate să-și ascundă, dacă vrea, în adâncul ființei sale toată bogăția sufletului său, pentrucă nu simte impulsul de a o împărtași și altora. Mulți însă vor, ca aceea ce trăește în internul lor, să-l exteriorizeze și să-l împărtașească semenilor lor; ei vor să dăruiască din spiritul lor și altora, ca și ei să gândească la fel. Desigur nu este bun tot ce se spune și multe din cele ce se spun ar fi mai bine să rămână pe vecie ascunse. Și la cei mai mulți oameni este cazul, că ceea ce vreau să împărtașească altora nu este așa de prețios, ca să merite a fi reți-

nut și comunicat și altora. Și experiența ne arată, că tocmai acei oameni au adeseori cea mai mare necesitate de exteriorizare cari au mai puțin de spus. Ei procedează adeseori asemenea cerșetorilor, ca și când ar fi cei mai bogați oameni, fără să recunoască, că ei dau în loc de aur sau argint, numai tinichea sau monede de carton aurite.

Cu toate acestea însă influența cuvântului rostit este nespuse de mare. Ceea ce sunt sau fac și gândesc oamenii, aceasta o fac de multe ori sub influența cuvântului rostit.

Un *criminal* conduce, prin vorbele sale, prietenii pe calea crimei; *revoltatul* prin cuvântările sale trezește în mii de suflete poftă netrebnice și-i duce la fapte rele; *nemulțumitul* întărește masele, cari devin ca animalele sălbatice, cari au rupt lanțurile; *răutăciosul* știe să samene ceartă și desbinare chiar și între cei mai pacinici oameni; *invidiosul* otrăvește prin veninul vorbelor sale netrebnice dragostea și încrederea dintre oameni; *bârfitorul* și *intrigantul* seamănă ură și desbinare chiar și între aceia cari trăiau până acuma în prietenie.

Unii povestesc la mii și sute de mii de inși ceea ce ar merita să spună numai unuia sau la foarte puțini. Cel mai renumit predicator din lume nu are nici pe departe un astfel de auditoriu ca cel ce pe calea presei se apropie de semenii lui. Din această pricină rezultă și importanța nebănuită a acestor fel de publicații, mai ales dacă află o răspândire largă. Prin cuvintele vorbite poate cineva influența, fie și în înțeles bun sau rău, numai asupra unui cerc restrâns de oameni, însă prin *cuvântul scris* sau tipărit, cercul de influență se lărgeste mult mai departe.

In dosul fiecărei cărți stă o personalitate
Căci literele nu sunt o masă rece și moartă de semne. Nu, căci din fiecare literă privește la noi ochiul autorului; prin fiecare vorbește către noi cu o voce răspicată. Mii de ochi ne privesc și mii de voci ne vorbesc din aceste pagini. Ni se pare ca și când autorul ar sta lângă noi, ca și când i-am vedea fața, i-am auzi vocea și am ceti din fața și din privirea lui ceea ce vrea să spună. Ni se pare ca și când ne-ar povesti despre pășaniile lui în țări îndepărtate, la sălbaticii din Africa, despre călătoriile sale pe apă și uscat; pare că ne-ar conduce spre profundele întrebări ale omenirii și ale științei, ca și când ne-ar preveni și ne-ar face atenți asupra lor și ne-ar povesti cu drag și așa de plastic despre oameni și despre soarta lor, încât unii se înduioșează, altora le curg lacri-

mile pe obraz, pentru că trebuie să râzi și să plângi cu ei. Ei ne devin dragi și uneori ne vedem siliți să le spunem sau să le scriem, ce fericiți și veseli ne-au făcut cu nătângile și simplele litere, cari totuși se pricep să vorbească nespuse de frumos și drag. Poți să stai și să-ascuți fără întrerupere ceasuri întregi, până noaptea târziu, uitându-ți de toate ale tale, și de lucru, iar la sfârșit îți pare rău când încețază de a mai sta de vorbă cu noi.

(Prelucrare din l. germană)

Pr.

Cuvânt pentru ostași

Mâna ocrotitoare a bunului Dumnezeu în viața Neamului românesc.

II

În războiul actual, care se duce pentru reîntregirea Patriei și pentru biruința Crucii împotriva păgânității bolșevice, bunul Dumnezeu ne-a ocrotit în mod vădit: cei cari am fost pe front știm că în luptele din Basarabia și mai ales la Odessa am biruit asupra dușmanului mult mai numeros și mai bine pregătit și înzestrat decât noi, tot numai cu ajutorul lui Dumnezeu care ne-a protejat prin excepționala vreme bună ce ne-a dat în lunile Septembrie și Octombrie fără de care având în vedere lipsa drumurilor pietruite, era imposibilitate să cucerim Odessa în anul 1941.

Numai aceste câteva exemple din istoria Românilor sunt suficiente pentru a ne convinge de adevărul cel mare, simțit de fiecare Român, că mâna ocrotitoare a bunului Dumnezeu a avut un rol foarte însemnat în viața Neamului nostru, acesta bucurându-se tot timpul de o specială ocrotire.

Această ocrotire specială de care s'a bucurat Neamul Românesc din partea lui Dumnezeu se explică prin legătura strânsă pe care el a păstrat-o totdeauna cu Dumnezeul îndurării și al dreptății creștinești, care nici odată nu lasă să piară pe cei ce-și pun toată nădejdea în El și luptă eroic în viață pentru sfânta dreptate a lui Dumnezeu.

Înaintașii noștri au păstrat și înnoit legătura sufletească cu bunul Dumnezeu prin rugăciunile fierbinți, rostite cu credință de fiecare Român în căsuța lui; prin rugăciunile publice ale strămoșilor, rostite cu smerenie în mănăstirele și bisericile înălțate de voievozi și de boieri drept mulțumire pentru biruință; prin jurământul ostășesc al generațiilor de români, depuse pe

drapelele Țării și în fața Mântuitorului Iisus Hristos prezent la jurământ prin Sfânta Sa Evanghelie și prin sfânta slujbă oficiată cu acest prilej de Preoții Săi; prin jertfa creștinească a sutelor de mii de Eroi ai Neamului, adusă de bună voie pe altarul Patriei și-al Crucii lui Hristos.

Ne-am învrednicit de ocrotirea lui Dumnezeu și pentru faptul că Neamul nostru niciodată n'a pornit vre'un războiu de agresiune, de cotropire a altor popoare sau de răpire a bunului altora, ci totdeauna a luptat după sfânta dreptate a lui Dumnezeu numai pentru Sfintele lui drepturi naționale, apărându-și „sărăcia și nevoile“.

Chiar războiul de azi, deși purtat pe teritoriu străin, nu este decât un războiu de apărare a pământului și a legii românești de mare primejdie a bolșevismului cotropitor,

Dar, mai ales ne-a ajutat bunul Dumnezeu pentru că fiii Neamului românesc au fost, de-a lungul întregii lor istorii, nu numai apărătorii gliei strămoșești, dar totodată și luptători pentru biruința Crucii împotriva păgânității turcești, în trecut, și a celei bolșevice, azi. Ostași ai Patriei și atleți ai lui Hristos, Românii au fost totdeauna, în același timp, și Eroi ai Neamului și Martiri ai Crucii.

Dacă alte popoare se mândresc cu misiuni apostolice pe coroanele regilor lor, noi Românii avem mulțumirea sufletească și mândria justă de a fi îndeplinit un rol de misionarism prin toată viața noastră ca neam apărător al civilizației creștine împotriva păgânătății din orice direcție ar fi venit ea.

Din cele expuse mai sus, două adevăruri mari se desprind pentru viața noastră de ostași ai Domnului și ostași ai Țării, adevăruri de mare însemnătate, în deosebi, în grelele împrejurări de astăzi:

Că atâta timp cât Neamul românesc a ținut strâns legătura sufletească cu Dumnezeul îndurării și al dreptății creștinești, El ne-a ocrotit și ne-a izbăvit din toate primejdiile și că ori de câte ori am părăsit drumul Crucii — al unirii dintre noi, al muncii cinștite și al spiritului de jertfă — ne-a mers rău.

De aceea imperativul categoric al vremurilor de astăzi este, — pentru fiecare Român adevărat — în primul rând, aceasta: *Să nu ne depăriăm de Dumnezeu nici prin gândurile, nici prin vorbele și nici prin faptele noastre, ca inși și ca popor; să nu pornim pe alt drum decât acela al Crucii lui Hristos pe care au mers înaintașii noștri, singurul mântuitor și de acum înainte pentru sufletul omului*

și al Neamului românesc și să nu uităm, ca niște nerecunoscători, de ocrotitorul nostru Dumnezeu căci va fi „vai și amar“ de noi toți când va uita El de noi.

Ci, prin muncă cinștită și spirit de jertfă să realizăm în cuprinsul Țării noastre o viață românească, plină de adevăr și de dreptate.

Iar adevărata viață românească nu ne-o poate da decât o Biserică națională și un stat creștin. O Biserică națională lipsită de influențe streine, autonomă, dar cu conducere românească, proprie, nu în afară de granițele Țării.

Această Biserică națională — singura românească cu adevărat — nu poate fi decât Biserica noastră strămoșească ortodoxă în care s'a născut și prin care s'a păstrat și a crescut Neamul Românesc.

Biserica națională și Stat creștin — iată sinteza adevăratei vieți românești și cea mai sigură cheazășie, a „viitorului de aur“ al Neamului și-al Țării noastre.

Preot-Maior Damaschin Daicoviciu

ANUL 1943

Doamne Dumnezeul nostru,
Milostiv și 'ndurător,
Ținde mâna Ta cea tare
Unui bun și blând popor.

Zvântă-i Doamne lacrimile
Cele dintru umilinți
Și pe toți ne mântuește,
Din atâtea suferinți.

Anul nou care se ncepe,
Să ne fie cel dorit.
Și cu pace 'ntre popoară,
Și cu roduri — însutit.

Și cum numai Tu Stăpâne
Singur poți să faci minuni:
La Altarele străbune —
Toți Românii să-i aduni!

G. B.

Din trecutul școlii românești în Bănat.

I

O organizare, în sens strict, a învățământului în fosta monarhie de sub sceptrul Habsburgilor, începe în a doua jumătate a sec. XVIII.

Meritul acesta îi revine împărătesei-regine Maria Terczia, care la 1766 a înființat, pe seama confiniului militar banatic, școale pentru 100 de comune.

Zece ani mai târziu, printr'o dispoziție preainaltă, și școalele *gr. ort.* au parte de aceeași solitudine din partea împărăției, de care se bucurau toate naționalitățile acestui vast imperiu.

Privim această dispoziție drept un triumf al principiului umanitarist și drept al împărătesei asupra opiniei separate a consilierului aulic conte Majláth, care propunea rezervarea întregii bunăvoinți a statului numai pe seama școlilor romano-catolice, — deci cu excluderea celor ale națiunii „illirice“, cum se numiau, pe acele timpuri, Români și Sârbi.

Cu supravegherea învățământului acum organizat erau încredințați așa numiții „directori naționali“.

Primul director național pentru Bănat a fost *Daniil Lazarini*; pe la anul 1770. Lazarini, sindicus al magistratului Timișoarei, lucrase, la cererea cercurilor mai înalte din Viena, și un abecedar românesc, în manuscris.

Urmașul lui Lazarini a fost *Teodor Iancovici de Mirevo* (sau *Stirevo*), autorul manualului „De lipsă cârtică de mână pentru învățătorii școlilor triviale neunite“, Viena, 1776. Activitatea lui de director o apreciază istoricul Helfert prin următoarele cuvinte, cuprinse într'un raport oficial: „Ar fi de dorit, ca și școalele catolice să aibă o așa bună inspecțiune“.

Sub Iancovici, și chiar de către el, s'au deschis și în Timișcara cursurile feriale, așa numitele „Norme“, cari durau din Mai până în Iulie al fiecărui an, și în cari își însușiau cunoștințele pedagogice candidații de învățători ai districtului.

Alți directori școlari pentru Bănat erau *Auram Mrazovici* și *Vasile Nicolici*.

Ca să ne facem o icoană cât de cât clară despre zelul ce s'a depus întru consolidarea învățământului primar de pe la începutul veacului XX — zel pornit și din o lăudabilă purtare de grijă a celor puși în fruntea monarhiei pentru toate popoarele, ce alcătuiau împărăția, deși nu se poate nega și un plan politic, care tindea la câștigarea simpatiei popoarelor pentru guvernanți — voiu aminti, că numai pe seama

greco-răsăritenilor s'au deschis 1042 școale, dintre cari circa 700 românești, afară de Transilvania.

De interes special pentru Bănat este, că Moise Arsici, directorul districtului Logoj-Caransebeș, avea de inspectat 238 de școale.

Ge privește *granița* noastră, aceasta abia la anul 1806 își primi un director special, în persoana lui *Grigorie Obradovici*, „crăescul al școlilor de legea răsăritului în Bănat director“, din aproape înrudit cu vestitul fabulist sârb Dositeiu Obradovici, născut și cânsul în Ciacova Bănatului nostru, ca și fabulistul.

Din căldura, cu care se adresează el cetitorilor săi români, pentru a nu conțeni în osteneala de a pași tot înainte, pentru a ajunge să trăiască și ei „cum trăesc vecinii lor Nemții și Serbii“, apoi că scrie și tipărește cărți într'o românească foarte bună; că este inspector numai peste școalele românești și nu peste cele serbești și mai ales pentru „Îndemnarea către învățatura tinerimei cei românești, ca un dar de anul nou“, îndrăznesc să susțin, că Obradovici a putut fi numai Român.*

Numele verosimil a fost Bradu, — nume de familie obicinuit la Români — din care ușor s'a făurit, după rețeta sârbească de atunci și din toate timpurile, Bradovici, cu adăugirea unui *O* premergător. Căci Sârbi nu adăugau anexa lor de „vici“ numai la numele de botez al Românilor, ci și la cele de familie. Așa cunoaștem cu numele neguțatorului Roșu, de pe vremuri, din Petroman, lângă Ciacova, care a primit dela ei numele de *Roșulovici*. Acest Roșulovici a făcut bisericii sârbești din Ciacova o fundațiune constătătoare din 156 jugere de pământ. Tot așa cu numele protopresbiterului Trandafirovici din Vârșeț și multe altele.

În anul 1812 Gr. Obradovici este transferat, în aceeași calitate, la Timișoara.

În postul de director național în graniță s'au succedat, după Obradovici, inspectorii *Radovanovici*, apoi binemeritul protopresbiter al Caransebeșului *Ioan Tomiciu*, iar dela anul 1830 *Constantin Diaconoviciu-Loga*.

După moartea acestuia a fost numit, în 1851, *Petru Lupulov*, fecundul scriitor, de origine din Timișoara.

Ultimul, cu care s'a încheiat seria directorilor naționali, desființându-se și granița, a fost *Nicolae Andreuiciu* din Caransebeș.

Dr. Dimitrie Cioloca

* În „Prefață către celitor“ din cartea sa „Carte de mână pentru bine orânduita economie“, Buda, 1807, scrie: „Precum că Româniul nostru mai moale decât alte neamuri“, etc.

Recenzii**„Ilarion V. Felea: Duhul Adevărului“.**

Diecezana, Arad, 1942, Lei 300.

Diecezana din Arad a tipărit la finea anului 1942 o prețioasă carte. Este cartea de predici a părintelui profesor Dr. Ilarion V. Felea dela Academia Teologică din Arad, intitulată „Duhul Adevărului“.

Pentru aceia cari cunosc hărnicia părintelui Dr. Ilarion V. Felea, care pe lângă studiul Dogmaticii ce Sf. Sa propune cu mult sârg studenților teologi din Arad, se dăruiește creștinilor ortodoksi români de acolo în preafrumoase și instructive predici, iar în cercuri mai largi, prin organul oficial „Biserica și Școala“, — volumul de curând apărut, fără să fie o surpriză, constituie o încununare vrednică a acestei hărnicii. Căci mai mult decât orice apreciere, conștiința lucrului bun, săvârșit în largul ogor creștinesc, rămâne, pentru aceia cari servesc cu credință, întâia și cea mai de preț laudă — după cuvântul Sfântului Apostol al neamurilor, Pavel către Corinteni.

Volumul de predici și schițe de predici isvorăște din conștiința acestui vrednic preot, alimentat fiind de serioase și aprofundate studii și încălzit de convingerea că servește ca izvor și ca îndreptar fraților săi preoți — nu numai din cadrul strâmt al eparhiei vecine, după a noastră părere, ci tuturor preoților cari îl vor ispiti cu interes. Căci „predicile“ cari se îngămădesc în cele 528 pagini nu sunt numai îngrijite și inspirate subiecte pentru toate Duminecile și sărbătorile de peste an, aranjate într-o clasică ordine, dar sunt înainte de toate miez curat din învățătura Bisericii noastre dreptmăritoare. „... La o așa de mare răscruce istorică, nu mai încap discuție, predica nu poate avea decât un *conținut doctrinar*, adică un conținut în care să se arate și să se desbată din punct de vedere biblic, patristic și rațional, principiile dogmatice, morale, liturgice, apologetice, istorice și canonice ale creștinismului“, după însași mărturisirea autorului în „Prolog“-ul volumului său.

Intr'adevăr, predica de care se face astăzi atâta „caz“ în Biserica noastră, are de îndeplinit și ea atâtea condiții fără de care rostul ei este de a goli pur și simplu biserica de credincioși. Nu le vom discuta aici, dar dacă sunt învinuiți preoții noștri că... protestanti-

zează predica, li se aduce o acuză care nu ar fi tocmai cea mai gravă. Sub „protestantizare“ eu înțeleg laicizarea predicii, ori protestanții — pastorii lor desigur — propovăduesc mai mult cuvintele Domnului decât noi. Noi, ne-am depărtat de fondul genuin al predicilor, de rostul sau scopul lor, acela de a propovădui tot ce Mântuitorul ne-a spus și ne-a învățat prin graiul sfințit al apostolilor și învățăceilor Săi.

Părintele Felea, ca povătuitor al tinerilor studenți teologi în puritatea dogmelor Bisericii creștine ortodoxe, a ascultat de sigur, și cu îngrijorare, predici din acelea care se rostesc astăzi desigur dintr'o obediență pornire la ascultare, dar cu atât mai mult dintr'o revoltător de superficială cunoaștere și adâncire a învățăturilor Bisericii noastre. Adecă predici din acelea care „golesc biserica de credincioși“.

Predicile răsuflăte, predicile improvizate, bazate pe „copia verborum“ sau pe darul oratoriei, cum arată însuși păr. Felea, sunt acelea cari, fără exagerare, „omoaară duhul“. Sunt predici cari mai mult strică decât zidesc.

Sf. Liturghie, prin farmecul ei intrinsec, mistic și poetic, lasă asupra sufletului credincios un balsam liniștitor, mulțumește setea sufletească. Predica superficială sgudue și destramă acest efect. Mai bine nu s'ar fi rostit!

Iată pentru ce justificarea publicării volumului Păr. Felea din acel documentat „Prolog“ stă pe temelii de adevăr irefutabile.

„Răscrucea“, de care Sf. Sa pomenește, este de proporții ce nu se pot îngrađi prin cuvinte. Recentă situație creiată sectarilor îi dă o amploare și mai mare.

În ce privește schițele de predici și predicile însași din cartea părintelui Felea, nu avem nimic de zis. Le primim cu brațe deschise și le acceptăm pur și simplu. Ele conțin doctrina vastă a Bisericii noastre în forme simple și ușoare: doctrina creștină ortodoxă popularizată și care se cere popularizată.

Preoții îndeosebi pot să fie mulțumitori și adânc recunoscători Părintelui profesor Dr. Ilarion V. Felea. Pe bani puțini li se oferă o carte bună ca pâinea caldă. N'au decât să o împărtășească tuturor păstoriiilor ca toți să se înfrupteze din ea, spre mântuirea lor personală și pentru preamărirea lui Dumnezeu.

F. D.

Lucian Emandi: Pescarii de năluci

Diecezana, Arad, 1942, Lei 100.

Tânărul poet arădan, dl Lucian Emandi, bine cunoscut publicului românesc, de curând a scos de sub tipar o carte de versuri, ilustrată cu 27 gravuri de Marcel Olinescu.

În aceste poezii, se oglindește talentul tânărului nostru poet, care zugrăvește scene biblice, întâmplări admirabile din viața plină de zbucium a omului trudit de grija vieții. Cităm numai câteva: Pescarii de năluci, Fiul pierdut, Rugăciune, Cântec pentru Maria Magdalena, Cântec de moarte, Post mortem, etc.

Unele din poezii, trădează nuanțele trecutului nostru istoric, bogat în fapte, plin de gânduri tainice și frumuseți artistice: Meșterul Manole, Doruri neîmplinite, Durere, Gândul, Ceasornicul etc.

Există o frământare adâncă, o vibrație și o sensibilitate în versurile poetului Lucian Emandi, dar și o speranță în viitorul neamului nostru, căci în poezia „Grăește Meșterul“, găsim versurile pline de tălc:

Aicea Basarabii or să vină
Cu rugăciune multă și cu danii
Și 'ngenunchind alături cu ciobanii,
Să stea prin ani cu stelele la cină

Vor ospăta atunci privind înaltul
Și minunatul cer al țării mele...
Și 'n urmă vorovind de toate cele,

Prin ani porni-vor unul după altul,
Să cucerească aprigi vecinicia...
În urma lor va crește România!

După volumul „Cântarea Fiului pierdut“, poeziile din 1940, „Pescarii de năluci“, versurile dlui Lucian Emandi, îl înșirue printre tinerii poeți ardeleni de mare speranță...

CALENDARUL ROMÂNULUI

Caransebeș, 1942

O bucurie a tuturor credincioșilor din eparhie, este apariția Calendarului diecezan. O tradiție admirabilă se perpetuiază an de an și aduce multă mângăere creștinului ortodox, dorind de a ști tot ce s'a întâmplat într'un an și îndrumările creștinești ce i se dau pentru anul ce vine.

În privința aceasta, noi Românii am trecut prin multe și grele obstacole, dar Bunul Dumnezeu ne-a ajutat. Neobositul consilier ref. eparhial, dl Nicolae Cornean, îl redactează și face cronica anului 1942, bogată în evenimente și o lasă ca să mediteze bunul creștin asupra ei, să-și facă singur bilanțul întâmplărilor (pp. 179—181).

Tradiția caransebeșană, bogată în fapte, o înregistrează de câțiva ani încoace tot D-Sa și conduce „Foaiă Diecezană“, oficiosul eparhiei cu o regularitate deosebită. *Este o muncă plină de răspundere și numai cine o conduce o știe mai bine.*

Calendarul Românului se prezintă cu multe noutăți, șematismul, oglinda faptelor trecute ale diecezei, e îmbogățit și pus la punct cu multe date istorice, așa că istoria diecezei poate fi cetită cu real folos.

Și în anul acesta, cei mai de seamă colaboratori ai Foaiei Diecezane, scriu articole religioase, patriotice, morale, poezii religioase și însemnări demne de relevat: Aurel Moacă, George Cătană, inv. pens., poetul bănățean G. B., Preoții Aurel Radu, Dr. Marcu Bănescu, D. V. Anuțoiu, I. I. Firca, Traian Constantin, Cpt. Dr. Tr. Coșeriu, prof. Z. Oancea, Diacon Ilie Câmpianu, Alex. Nicolici, Ion Racoveanu-Nera, P. Toma, secretar eparhial și alții.

Un lucru deosebit de semnificativ și plin de bucurie, pe care-l remarcăm în mod deosebit, anul acesta, colaborează aproape toți preoții profesori ai Academiei Teologice din Caransebeș în frunte cu Rectorul ei, Protopresb. Dr. Zeno Munteanu, Arhimandritul Dr. L. Busuioc, Protopresb. Dr. Gh. Cotoșman, Dr. P. Rezuș, Dr. M. Chialda, — o dovadă iarăși de manifestare solidară a misiunii deosebite ce trebuie să o îndeplinească conducătorii spirituali ai unei înalte școli de duhovnicie.

Foarte bună este cronica „Preoții răposați“ în anul 1942 și a anilor serviți în eparhie. Calendarul mai cuprinde o serie de îndrumări, sfaturi și alte încreștări creștinești.

Astfel, bine întocmit, cu clișee alese și bogat în fapte creștinești povestite de distinși mănuiitori de condei, Calendarul Românului nu trebuie să lipsească din casa nici unui credincios al Eparhiei, fiindu-i locul alături de Biblie și alte scrieri creștinești.

Prof. C. Rudneanu

Abonamentele pentru „Foaiă Diecezană“ să se trimită pe adresa: **Librăria Diecezană Caransebeș, indicându-se datele necesare pe cupon.**

Ș T I R I

Ziua Unirii, 24 Ianuarie, a fost serbătorită în toată țara cu mare însuflețire. În catedrala noastră, în prezența P. S. Episcop Veniamin, un sobor de trei preoți și doi diaconi au făcut, la finea Sf. Liturghii Doxologie, în prezența reprezentanților autorităților civile și militare. După Sf. Liturghie Căminul Cultural a aranjat în sala cinematografului comunal o șezătoare publică. Cuvântul festiv l-a rostit Părintele Iova Firca.

Consistor plenar. Joi în 28 Ianuarie a. c. s'au întrunit secțiile unite ale Consiliului eparhial sub prezidiul P. S. Episcop Veniamin. Pe lângă alte cauze curente s'a desbătut și primit propunerea privitoare la noua arondare a protopopiatelor și înființarea de altele noi, reclamate de înmulțirea agendelor și o mai intensă propagandă și activitate religioasă. Decisul se va înainta ca propunere Adunării eparhiale. S'a hotărât apoi ajutorarea funcționarilor din Consiliul eparhial, respectiv punerea în aplicare a hotărârii din anul trecut luată în acest sens.

Drepturile Românilor asupra Bănătului au fost arătate clar în conferința documentară a păr. profesor Dr. Gheorghe Cotoșman de Dumineca trecută în cadrele Astrei. Conferința inaugurală a fost închinată aniversării Unirii Principatelor, cu un cuvânt al aceluiași conferențiar și cu bucăți corale executate de elevii liceului, conduși de prof. D. Cusma și câteva declamări. Păr. Cotoșman invocând vechimea episcopiei Caransebeșului, din veacul XIII, combate pe roesslerieni privitor la imigrarea ulterioară a elementului românesc în Banat și Transilvania. O episcopie organizată presupune și alte organizații similare, politice, sociale etc., așa că vechimea Românilor în acest Banat este incontestabilă, ei provenind din Daci și Romanii colonizați. Dealtfel, după teoriile mai noi ale lui Henri Gaidoz și Ernst Gamillscheg, băștinășia noastră aici, deci continuitatea elementului românesc în Dacia Traiană și de-a-lungul malului stâng al Dunării, este un adevăr necontestat. Conferința a fost onorată cu prezența P. S. Episcop Veniamin, numeroși preoți și alți intelectuali și cu populația școlară.

Astăzi conferențiază păr. prof. Dr. Grigorie T. Marcu dela Sibiu despre: *Iisus Hristos mit sau realitate istorică.*

„Slova românească la frații noștri“. Sub acest titlu „Renașterea“ ce apare vremelnic în Alba-Iulia, publică un editorial important cu privire la frumoasele realizări ale Tipografiei eparhiale din Cluj în anul 1942. Acestea sunt: *Biblia dela Cluj* a P. S. Episcop Nicolae Colan; *Biserica din Deal de păr.* Florea Mureșan; *Viața Sfântului Apostol Pavel* de prof. Dr. L. G. Muntean; *Impărăția lui Dumnezeu* de prot. Ion Goron și *Praznicile legii noastre ortodoxe* de păr. Teodor Ciceu. Cele trei din urmă lucrări au apărut în colecția literară „Cărțile Vieții“, inaugurată înainte cu mulți ani de P. S. Episcop Nicolae al Clujului. Pe lângă aceste valoroase lucrări românești se amintește binecuvântata operă a revistei *Viața Ilustrată* și în fine *Calendarul creștinului de legea răsăriteană*, tipărit în 10.000 de exemplare. Laudă vrednicilor noștri frați din Clujul românesc!

Instalare de protopop. Astăzi, 31 Ianuarie 1943, în cadrul sf. Liturghii, se face instalarea păr. Isaia Suru ca paroh al parohiei l-a din Caransebeș și ca protopop al protopopiatului central prin Comisarul Consiliului eparhial, I. P. C. Sa Păr. Arhimandrit Dr. Laurențiu Busuioc.

Fondul „Dr. Valeriu Branice“. Din „Gazeta Transilvaniei“ aflăm că fondul de Lei 25.500 strâns cu prilejul morții mult regretatului Dr. Valeriu Branice, vajnicul director al „Drapelului“ din Logoj a fost dăruit de către nepoții răposatului cu ocazia Crăciunului din anul 1942: la 3 elevi din Logoj 12.000 și 5 elevi din orașul și județul Brașov 13.500 Lei.

PARTEA OFICIALĂ

CONCURS.

În baza ordinului Venerabilului Consiliu Eparhial Nr. 1924 B. ex 1942 se publică concurs pentru ocuparea parohiei de cl. III-a din comuna **Zgribești** rămasă vacantă în urma răposării preotului Ioan Marinescu având următoarele:

I. Beneficii:

1. Sesiunea parohială în extensiune 21 ha. 5608 m. p. arabil și fânaș.
2. Una grădină pentru zarzavaturi și întravilan parohial de 0,6714 m. p.
3. Casa parohială nou zidită.
4. Birul parohial, 10 Kg. porumb de Nr. de casă,
5. Venitul stolar.

II. Indatoriri:

Preotul ales este dator a-și îndeplini toate datorițele preoțești și pastorale a predica și catihiza regulat fără nici o altă remunerație.

Toate impozitele după beneficiile de mai sus cad în sarcina preotului ales.

Să aibă cvalificația de cl. III-a și binecuvântarea P. S. Sale Episcopului eparhial înaintându-și cererile adresate cons. paroh ort. român Zgribești prin Prea On. Oficiu protopresbiteral al Logojului.

Reflectanți se vor prezenta pe lângă prealabila în-cuviințare a Prea On. Domn Protopresbiter tractual în vreo Duminecă sau sârbătoare în sf. biserică spre a-și arăta dexteritatea în oratorie, tipic și cântare însă, nici decum în ziua alegerii.

Zgribești la 10 Mai 1942.

Ioan Bucovan m. p.
adm. paroh.

Silviu Ghera m. p.
Secretar

În conțelegere cu Oficiul protopresbiteral ort. rom. al Logojului.

3—3

Dr. Aurel Mihaescu
protopresbiter